

безпеки. В результаті проведеного дослідження підприємства були розміщені на чотирьох кластерах, кожен з яких відрізняється відповідним рівнем складових організаційно-правової безпеки.

Ключевые слова: організаційно-правова безпека, організаційно-правові форми, суб'єкти аграрного бізнесу, результативність діяльності підприємства.

Abstract.

S'omych M.I. Analysis of the level of legal certainty of agrarian business entities.

The article deals with and studies in detail the management of agricultural business entities of the most common legal forms in Ukraine. The structure of representation of subjects of agrarian business is analyzed in order to study the prevalence of particular organizational and legal forms. The correspondence between the organizational form and the share in the structure of arable land is established. In order to evaluate the areas of organizational and legal security, an analysis of the set of agricultural enterprises was carried out, which was selected by the similarity of the organizational and legal form of management, the volume of sales of products and the complexity of the organizational structure. To rank the components of organizational and legal security components, a comparison of their weight was carried out, using an expert approach. The research subjects of the agr market were distributed according to the results of the qualimetric model of evaluation of the components of the organizational and legal security. As a result of the conducted research the enterprise was placed on four clusters, each of which differs in the corresponding level of constituents of organizational and legal security.

Key words: organizational and legal security, organizational and legal forms, subjects of agrarian business, efficiency of enterprise activity.

УДК 339.564

**МІСЦЕ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА
В ЕКОНОМІЧНОМУ ПОТЕНЦІАЛІ КРАЇНИ**

**ХАНЬ СІНЬМЕНЬ, ЗДОБУВАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. На протязі багатьох років незалежності нашої держави було сформовано експорт-орієнтовану модель розвитку національної економіки, при чому за такої моделі стратегічна роль експортної політики полягає в тому, що вона має стати основним засобом сприяння економічному зростанню та

основним наявним інструментом мобілізації вже існуючих та потенційних конкурентних переваг. Останнє є можливим лише через подолання внутрішньонаціональних недоліків та досягнення результатів провідних розвинених країн світу за основними макроекономічними параметрами.

Вступ України до Світової організації торгівлі відкриває для вітчизняних, зокрема, й підприємств агропромислового виробництва, нові потенційні ринки збуту, що, в свою чергу, є передумовою збільшення можливих експортних обсягів. На сьогодні, близько 70% міжнародного товарообігу аграрної продукції у вартісному виразі припадає на готову до споживання продукцію і лише третина – на товари, які є сільськогосподарською сировиною для подальшої переробки. При цьому світові тенденції вимагають збільшення можливостей виробництва та подальшого експорту саме готової продукції і, тим самим, одночасного зменшення частки сільськогосподарської сировини в міжнародній торгівлі.

У структурі вітчизняного аграрного експорту від міжнародних перспективних напрямів розвитку ситуація є повністю протилежною. Переважна більшість експортованих товарів сільськогосподарського походження представлені у вигляді сировини та продукції низького рівня переробки. Тому, за таких умов особливе загострення актуальної проблеми призводить до вивчення питань розвитку й диверсифікації аграрного експортного потенціалу країни. При чому особливості та результати вирішення даного питання визначатимуть не лише масштаби, а й ефективність участі України на міжнародних ринках в умовах посилення глобалізації світового господарства, загалом. Останнє, на нашу думку, має позитивним чином впливати на динамічність та пропорційність ефективного розвитку не лише аграрного виробництва, а й на національної економіки країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування та реалізація експортно-орієнтованого потенціалу країни є складним й багатоаспектним поняттям, що охоплює не лише внутрішньо-економічні складові й фактори різного векторного напрямку, а й їх зовнішньоекономічні чинники. Дослідженню аспектів даного питання на різних рівнях присвячені наукові праці багатьох, як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів, зокрема, П. Самуельсона, Л. Антонюк, Ю. Кіндзерського В. Гейця, В. Семиноженка, Б. Кваснюка, М. Поручник, Д. Лук'яненка, Т. Скорнякової, Т. Циганкової та ін. Питаннями експортного потенціалу займалися: Л.І. Абалкін, Т. О. Бабан [1], В.М. Капцін, Г. Б. Крушніцька, П. Ліндерт,

Т. Мельник [2], П. Самуельсон [3], М. Е. Сейфуллаєва, П. П. Стичишин, Н.М. Тюріна та Є. О. Шелест [4], С. П. Іващук [5], Ф. В. Зінов'єв, О. О. Якушев [6], В. В. Дружиніна та Л. В. Різніченко [7] тощо.

Однак до цього часу все ж таки залишаються недостатньо дослідженими окремі проблемні питання, пов'язані із особливостями та сутністю понятійного апарату даного дослідження, зокрема, таких категорій, як експортний потенціал країни, та аграрний експортний потенціал, зокрема. Також, на разі, не існує єдиної думки щодо методології та методики оцінки аграрного експортного потенціалу країни, а також взаємозв'язків з показниками конкурентоспроможності країни. Враховуючи останнє, в даному дисертаційному дослідженні здійснено спробу поглиблення аналізу даних питань, при чому слід також приділити увагу аналізу вітчизняного аграрного експорту, як основної форми при реалізації експортного потенціалу країни та обґрунтуванню пропозицій щодо його подальшого розвитку.

Формулювання цілей статті. Уточнити місце експортного потенціалу підприємств агропромислового виробництва в економічному потенціалі країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загалом, експорт слід розглядати як вивіз за межі країни товарів для подальшої їх реалізації на зовнішніх ринках або як обсяг та вартість товарів, вивезених за кордон.

Однак, розглядаючи експорт як один з вагомих чинників впливу на національне економічне зростання та інтеграцію країни у світове господарство, то він набуває ознак потенціалу, зокрема, прихованої здатності забезпечувати досягнення поставленої мети та вирішення певної проблеми суспільного розвитку. Така дуалістичність погляду на сутність поняття експортного потенціалу має важливе значення для поглиблення методологічних основ та напрямів його розвитку, підвищення можливостей позитивного впливу на розвиток національної економіки країни загалом. П. Самуельсон більш просто визначав сутність експорту, як обсяг продукції, що виробляється всередині країни та реалізується за її межі [3].

Сутність експортного потенціалу також слід розглядати через призму нормативно-правових актів щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни. Відповідно до Закону України «Про державне регулювання зовнішньоторговельної діяльності», експорт товарів слід визначати як вивіз товарів з митної території України без урахування зобов'язань щодо зворотного ввезення.

Аналогічне розуміння експорту подане в Митному кодексі України, але з уточненням режиму. Так, експорт – це митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язань про їх повернення на вказану територію та без встановлення умов по їх використанню за межами території України. Але вказане визначення наголошує, насамперед, на забезпеченні потреб населення, розвитку не лише виробничої сфери, але й сфери споживання [8]. Це, в першу чергу, пов'язано з процесами реалізації товарів, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Тому, ми вважаємо, що є всі підстави визначити експортний потенціал країни, як частину національного економічного потенціалу, тобто як його важливу складову. Також слід відзначити, що дана теза відображає можливість національної економічної системи інтеграції з міжнародним економічним простором, що, на сьогоднішній день, є одним з актуальних векторів розвитку для нашої країни. За таких умов експортний потенціал охоплює всі найбільш агреговані елементи.

Тлумачення експортного потенціалу у науковців різняться, але в кожному з визначень все одно присутні спільні ознаки. Так, деякі вчені під експортним потенціалом країни розуміють спроможність всього сукупного виробництва в цілому виробляти необхідний обсяг конкурентоспроможної продукції для збуту на зовнішніх ринках [9]. На нашу думку, дане трактування має загальний характер, у зв'язку з чим постає багато питань та уточнень, особливо при його віднесенні до галузевої специфіки.

На думку М. Сейфуллаєвої та В. Капіцина, експортний потенціал слід розглядати як ресурсно-сировинну базу країни та стан її економіки загалом, що забезпечує промисловий, науково-технологічний, культурний та соціальний її розвиток. Це дозволяє досягати стійких темпів зростання експорто-орієнтованого виробництва і вищого рівня життя населення через врахування існуючих та прогнозованих умов функціонування зовнішнього ринку [10]. В. Михайловський визначає експортний потенціал держави як головний потенційний ресурс підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності, загалом. На його думку, експортний потенціал певної території слід розглядати як систему кількісних та якісних показників, що характеризують країну з позиції її закріплення на міжнародних товарних ринках, а також як інструмент отримання максимального доходу у довгостроковій перспективі [11].

Загалом, експортний потенціал можна визначити конкурентоспроможністю на світовому ринку вироблених товарів і

послуг, а також можливостями використання трудових, технологічних, природних та інших ресурсів країни у структурі міжнародних коопераційних зв'язків.

Ряд інших закордонних авторів визначають експортний потенціал країни, як потенційну можливість експортувати існуючі продукти. При цьому експортний потенціал підприємств розглядають, як динамічну складову національного економічного потенціалу, при чому організаційно-технічна структура останнього підпорядковується цілям та місії підприємств з урахуванням дії факторів зовнішнього середовища й внутрішнього становища, а також забезпечує стабільні обсяги реалізації за встановленим рівнем рентабельності на міжнародних ринках.

Особлива увага також приділяється проблемам розвитку експортного потенціалу у працях вітчизняних вчених, причому визначення даної категорії також пов'язується з різними за рівнями суб'єктами економіки – країною у цілому, регіонами, галуззями чи видами діяльності, окремими підприємствами, а також із конкурентоспроможністю товарів чи конкурентними перевагами.

Отже, з наведених тлумачень експортного потенціалу країни можна зробити наступні узагальнення. По-перше, формування експортного потенціалу притаманне економічним суб'єктам на всіх рівнях – підприємства, галузі чи види діяльності, національна економіка та регіони всередині країни, тобто всіх суб'єктів, які реалізують даний потенціал через розвиток зовнішньої торгівлі (експорту). Тобто експортний потенціал країни формується з експортних потенціалів окремих підприємств, галузей та секторів, як найважливіших продуцентів товарів, при чому слід відзначити, що за даних умов експортний потенціал галузі є сукупністю експортних потенціалів окремих підприємств. По-друге, формування експортного потенціалу об'єктивно пов'язано з рівнем конкурентоспроможності товарів, що призначені для реалізації на міжнародних ринках. Враховуючи, що конкурентоспроможність країни має трирівневу структуру (країна – галузь – окреме підприємство), можна стверджувати про тісний взаємозв'язок між підвищенням рівня конкурентоспроможності вітчизняних товарів на міжнародних ринках та ефективним розвитком експортного потенціалу національної економіки країни.

Взаємозв'язок між потенціалом національної економіки, що представляє собою можливість виробляти продукцію, яка користується попитом, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, та конкурентоспроможністю економіки країни простежується у працях

багатьох авторів. Так, наприклад, В. Новицький розглядає конкурентоспроможність національної економіки, як інтегровану категорію, яка включає здатність виробляти продукцію, що користується попитом на міжнародних ринках, можливість залучення іноземних капіталів через сприятливий підприємницький клімат, привабливість національної території, наявність висококваліфікованих фахівців. А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко визначають конкурентоспроможність через здатність національної економіки країни виробляти і споживати продукцію в умовах конкуренції з іншими країнами, при цьому результатом конкуренції повинно стати зростання рівня життя суспільства та дотримання міжнародних економічних стандартів. В економічній енциклопедії конкурентоспроможність країни подається як здатність економіки однієї країни конкурувати з економікою інших через продуктивне використання національних ресурсів, підвищення ефективності народного господарства і забезпечення на даній основі постійно зростаючого рівня життя у країні.

Таким чином, поняття конкурентоспроможності країни можна співвідносити з сучасним трактуванням експортного потенціалу країни. Узагальнюючи численні тлумачення експортного потенціалу та конкурентоспроможності, на нашу думку, слід викласти авторське розуміння даних категорій та їх взаємозв'язку, що найбільш повно відповідає даному дисертаційному дослідженню. Так, експортний потенціал є самостійною підсистемою зовнішньоекономічної діяльності країни, метою функціонування якої є забезпечення високого рівня конкурентоспроможності країни через наявні та потенційні конкурентні переваги національної продукції та збільшення її присутності на міжнародних ринках.

Визначаючи сутність національної конкуренто-спроможності, як стійкого стану економіки країни або складових (галузей чи окремих підприємств) на внутрішньому і зовнішньому ринках, О. Шнипко наголошує на взаємозв'язку та дії економічних, соціальних й політичних факторів.

Тобто, рівень конкурентоспроможності країни слід оцінювати за сукупністю притаманних умовам конкретних національних економік чинників, що спроможні забезпечувати пропозицію товарів, які є прийнятними для світової торгівлі за співвідношенням двох основних показників – ціна та якість. Наслідком дії даної сукупності факторів повинно стати зростання обсягів виробництва продукції, рівня зайнятості та тим самим – доходів, а також зміцнення позицій

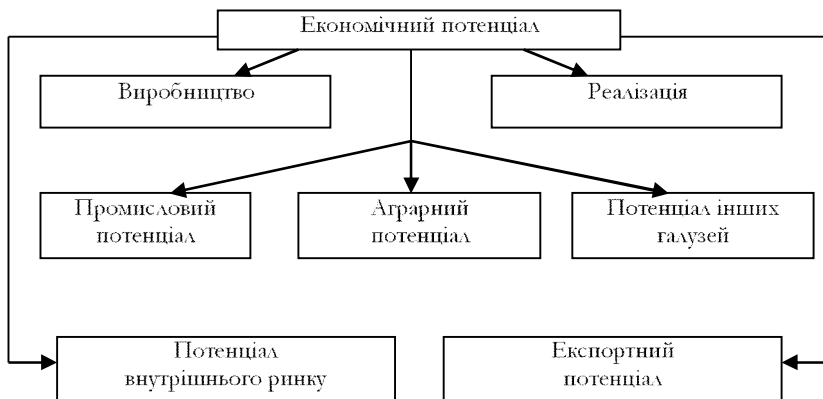
національної економіки країни на міжнародних ринках. Чинники, що впливатимуть на конкурентоспроможність національної економіки країни, діятимуть і на розвиток експортного потенціалу також.

З метою характеристики зазначених чинників слід їх поділити на внутрішні й зовнішні. Експортний потенціал країни має двоєдину природу через те, що базується не лише на національному підході до розуміння можливостей виробництва, а й на врахуванні конкурентних умов міжнародного ринку через реалізацію вироблених експортоорієнтованих товарів. Через це до внутрішніх факторів слід віднести, в першу чергу, ресурсний та сировинний потенціали країни, можливості виробництва і кадрове забезпечення; науковий рівень; інвестиційний та інноваційний потенціали; нормативну і законодавчу бази та діяльність основних державних установ.

Зовнішні фактори представляють собою чинники ринкової дії, тобто місткість та кон'юнктура на об'єктових ринках, умови конкуренції на них та інституціональний чинник, як система міжнародних інститутів з координації торговельних потоків.

До внутрішнього середовища механізму формування експортного потенціалу країни доцільним буде включити також її соціально-культурний потенціал. На нашу думку, він є ключовим середовищем формування людського капіталу – фізичного здоров'я, високого освітнього та культурного рівня, професійних навичок, які зорієнтовані на висококваліфіковану працю тощо. Справедливим є твердження, що соціально об'єднане суспільство визначених вище працівників в межах окремої країни створює величезний людський капітал і позитивно впливає на загальний рівень конкурентоспроможності. Зовнішнє середовище, яке також здійснює вагомий вплив на формування експортного потенціалу країни, можна представити кон'юктурою об'єктових ринків, які є більш пріоритетними для експортера, їх обсягами та умовами конкуренції.

Категоріально розглядаючи експортний потенціал з точки зору загального економічного потенціалу країни, її галузей та окремих підприємств, слід проаналізувати сутність останнього. Економічний потенціал являє собою здатність виробляти продукцію, задовольняти відповідні суспільні потреби в цілому, а також забезпечувати перспективний розвиток виробничої сфери загалом. На підставі останнього визначення більшість науковців наполягають на тому, що основним змістом національного економічного потенціалу країни є виробнича функція (рис. 1).

Рис. 1. Економічний потенціал країни за елементами

Проблеми формування та ефективної реалізації експортного потенціалу країни виникають на різних стадіях розвитку. Особливої актуальності вони набували в країнах в умовах трансформаційної економіки. В таких випадках реалізація власного напряму зовнішньоекономічної політики стає найважливішим чинником економічного та політичного самовизначення країни, а також її входження до світової системи торгівлі на правах рівноправного партнерства.

Що стосується існуючих взаємозв'язків, то слід відмітити, експортний потенціал країни, з одного боку, є однією зі складових її загального економічного потенціалу. В свою чергу, з точки зору внутрішнього розмежування, аграрний потенціал також є важливою його складовою. Таким чином механізм формування аграрного експортного потенціалу є особливою системою взаємопов'язаних складових щодо ефективного виробництва та реалізації вітчизняної аграрної продукції, як у вигляді готових товарів, так і у вигляді сільськогосподарської сировини, на міжнародних ринках.

Висновки. Завершуючи аналіз сутності експортного потенціалу країни та факторів, що впливають на його формування, слід відмітити, що експортний потенціал реалізується через фактичні обсяги зовнішньої торгівлі, саме в якій і проявляються конкурентні переваги національної економіки країни. Водночас експортний потенціал і зовнішня торгівля є інструментами просування національних інтересів у масштабах світового господарства та є індикаторами конкурентоспроможності товарів на міжнародних ринках.

Література.

1. **Бабан Т.О.** Сутність поняття «експортний потенціал» у економічній науці. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету(економічні науки)*. № 2(18), Том. 2. Мелітополь: Люкс, 2012. С. 7-17.
2. **Мельник Т.** Експортний потенціал України: методологія оцінки та аналіз. *Міжнародна економічна політика*. 2008. № 8-9. С. 221–224.
3. **Самуэльсон П., Нордахауз В.** Экономика: пер. с англ. М.: БИНОМ, 1997. 487 с.
4. **Тюріна Н.М., Шелест Є.О.** Сутнісні характеристики експортного потенціалу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 4. Т. 3. С. 189-196.
5. **Іващук С.П.** Розвиток експортного потенціалу в сучасній інтеграційній стратегії України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.02; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». К.: 2011. 20 с.
6. **Зінов'єв Ф.В., Якушев О.О.** Ефективність використання експортного потенціалу України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. № 2(18), Том 2. Мелітополь: Люкс, 2012. С. 401-410.
7. **Дружиніна В.В., Різніченко А.В.** Прогнозування експортного потенціалу машинобудівних підприємств з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності. *Актуальні проблеми економіки*. № 7. 2010. С. 246-252.
8. Закон України «Про державне регулювання зовнішньоторговельної діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
9. Большой экономический словарь / под ред. **А.Н. Азриляна**. 7-е издание, доп. М.: Институт новой экономики, 2011. 1472 с.
10. **Сейфуллаева М.Э., Капицын В.М.** Экспортный потенциал российских регионов в условиях глобализации мировой экономики. *Регион*. № 3. 2006. С. 93-111.
11. **Михайловский В.П.** Формирование новой парадигмы развития внешнеэкономической деятельности региона. Автореф. дисс. на соискание научной степени доктора экономических наук: 08.00.05; Росс. экон. академия им. Плеханова. М., 2003. 20 с.

References.

1. **Baban T.O.** (2012). Sutnist' poniattia «eksportnyj potentsial» u ekonomichnij nauksi [The essence of the concept of "export potential" in economic science]. *Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnoho abrotekhnolobichnobo univertytetu (ekonomichni nauky) – Collection of scientific works of the Taurida State Agrotechnological University (Economic Sciences)*, No. 2 (18), Vol. 2. Melitopol': Liuks. pp. 7-17 [in Ukrainian].

2. **Mel'nyk T.** (2008). Eksportnyj potentsial Ukrainy: metodolohiia otsinky ta analiz [Export potential of Ukraine: valuation methodology and analysis]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka. – International Economic Policy*, No. 8-9, pp. 221-224 [in Ukrainian].

3. **Samujel'son P., & Nordhauz V.** (1997). *Jekonomika [Economics]*. (Trans). Moscow: BINOM. p. 487 [in Russian].

4. **Tiurina N.M., & Shelest Ye.O.** (2009). Sutnisni kharakterystyky eksportnoho potentsialu [Essential characteristics of export potential]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu – Bulletin of the Khmelnytsky National University*, No. 4, Vol. 3, pp. 189-196 [in Ukrainian].

5. **Ivaschuk S.P.** (2011). Rozvytok eksportnoho potentsialu v suchasnij intehratsijnij stratehii Ukrainy [Development of export potential in the modern integration strategy of Ukraine]. *Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences*. Kyiv, p. 20. [in Ukrainian].

6. **Zinov'iev F.V., & Yakushev O.O.** (2012) Efektyvnist' vykorystannia eksportnoho potentsialu Ukrainy [Efficiency of using the export potential of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnogo ahrotekhnolohichnogo universytetu (ekonomichni nauky) – Proceedings of the Tavriada State Agrotechnological University (Economic Sciences)*, No. 2(18), Vol. 2. Melitopol': Liuks, pp. 401-410 [in Ukrainian].

7. **Druzhytnina V.V., & Riznichenko L.V.** (2010). Prohnozuvannia eksportnoho potentsialu mashynobudivnykh pidpriemstv z metoiu pidvyschennia ikhn'oi konkurentospromozhnosti [Forecasting the export potential of machine-building enterprises in order to increase their competitiveness]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual problems of economy*, No. 7, pp. 246-252 [in Ukrainian].

8. Zakon Ukrainy «Pro derzhavne rehuliuвання zovnishn'otorhovel'noi diial'nosti» [Law of Ukraine «On State Regulation of Foreign Trade Activity»]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> [in Ukrainian].

9. **Azrilijana A.N.** (Ed.). (2011). *Bol'shoj jekonomicheskij slovar' [Great economic dictionary]*. 7d ed. Moscow: Institut novej jekonomiki, p. 1472 [in Russian].

10. **Seifullaeva M.Je., & Kapicyan V.M.** (2006). Jeksportnyj potencial rossijskikh regionov v uslovijah globalizacii mirovoj jekonomiki [Export potential of Russian regions in the conditions of globalization of the world economy]. *Region – Region*, No. 3, pp. 93-111 [in Russian].

11. **Mihajlovskij V.P.** (2003). Formirovanie novej paradigmy razvittija vneshnejekonomicheskoi dejatel'nosti regiona [Formation of a new paradigm for the development of foreign economic activity of the region]. *Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences*. Moscow, p. 20. [in Russian].

Анотація.

Синьмень Хань. Місце експортного потенціалу підприємств агропромислового виробництва в економічному потенціалі країни.

Стаття присвячена обґрунтуванню змісту експортного потенціалу агропромислового виробництва та визначенню його ролі в економічному потенціалі країни. Доведено, це формування експортного потенціалу притаманне суб'єктам всіх рівнів: підприємству, регіону, галузі, національній економіці. Відповідно потенціал вищого рівня ґрунтуються на потенціалах нижчих рівнів. Формування експортного потенціалу пов'язане з конкурентоспроможністю продукції, підприємства та галузі. Запропонована структура економічного потенціалу країни за елементами: визначено взаємозв'язок між економічним потенціалом країни, експортним потенціалом та аграрним потенціалом.

Ключові слова: експортний потенціал, аграрний потенціал, економічний потенціал, конкурентоспроможність, чинники, агропромислове виробництво, експорт.

Аннотация.

Синьмень Хань. Место экспортного потенциала предприятий агропромышленного производства в экономическом потенциале страны.

Статья посвящена обоснованию содержания экспортного потенциала агропромышленного производства и определению его роли в экономическом потенциале страны. Доказано, это формирование экспортного потенциала присуще субъектам всех уровней: предприятию, региону, отрасли, национальной экономике. Соответственно потенциал высшего уровня основываются на потенциалах низших уровней. Формирование экспортного потенциала связано с конкурентоспособностью продукции, предприятия и отрасли. Предложенная структура экономического потенциала страны по элементам: определена взаимосвязь между экономическим потенциалом страны, экспортным потенциалом и аграрным потенциалом.

Ключевые слова: экспортный потенциал, аграрный потенциал, экономический потенциал, конкурентоспособность, факторы, агропромышленное производство, экспорт.

Abstract.

Han Ximmeng. The place of the export potential of agricultural enterprises in the economic potential of the country.

The article is devoted to the substantiation of the export potential content of agricultural production and the determination of its role in the economic potential of the country. It is proved that formation of export potential is inherent in subjects of all levels: enterprise, region, industry, national economy. Accordingly, the potential of the higher level is based on the potentials of the lower levels. The formation of export potential is associated with the competitiveness of products, enterprises and industries. The structure of the country's economic potential by elements has been proposed: the relationship between the country's economic potential, export potential and agricultural potential is determined.

Key words: export potential, agricultural potential, economic potential, competitiveness, factors, agricultural production, export.